

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ ВОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран. у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата шаље се поштом
упутницом непосредно админис-
трацији „Гласа Црногорца“ на
Цетиње, а коме је изручије, г.
Петру Рамадановићу, в. л. аген-
ту у Котор. Доплате се шаљу
уредиштуру. Рукописи се не вра-
ћају.За огласе плаћа се: за сваку
речицу или за број од пет речица
по 2 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

СЛУЖБЕНИ ДИО.

МИ

НИКОЛА I.

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог Вршиоца дужно-
сти нашег Министра Правде поста-
вљамо:за секретара обласног суда у Бару, Пе-
тра Перовића, досадашњег управитеља пе-
тињске тамнице;за писара у Великом Суду, Милана
Вичковића, досадашњег практиканта облас-
ног суда у Никшићу;за писара обласног суда на Цетињу,
Милету Брадина, досадашњег практиканта
Великог Суда;за писара обласног суда у Бару, Лазара
Думовића, досадашњег практиканта истог
суда;за писара обласног суда у Колашину,
Радоја Радевића, бившег судског писара.Вршилац дужности нашег Ми-
нистра Правде нека изврши овај
указ

Цетиње, 19 марта 1904 г.

Никола

Вршилац дужности
Министра Правде:
М. Б. Шаулић с/р

МИ

НИКОЛА I.

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог Вршиоца дужности
нашег Министра Правде постављамо:
за архивара Министарства Правде, а да
у ову дужност врши и дужност управите-
ља цетињске тамнице и прима плату
свога, Бура Мандића практиканта истог
Министарства.Вршилац дужности нашег Ми-
нистра Правде нека изврши овај указ.

Цетиње, 19 марта 1904 г.

Никола

Вршилац дужности
Министра Правде:
М. Б. Шаулић с/р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Њ. Кр. В. Господар стигао
је у уторник с Ријеке на Цетиње,
а синоћ се опет на Ријеку повратио.— Госп. Кенеди, инглески мини-
стар, стигао је прошле сриједице овдје.— Госп. Фернанд Сухар, фран-
цуски министар повратио се је про-
шле недеље са свог одсуства и
предузео управу повјереног му по-
сластва.— Г. Шипло, досадашњи оvd.
инглески отпраник послова, полази
на своје мјесто у Скадру, оставља-
јући у цетињским круговима нај-
љепше успомене.Под утиском ових успомена же-
лимо му срећан пут.

ЦЕТИЊЕ, 20 марта.

Значај руско-јапанског рата.

Въ колоколъ, мирно дремавши;
съ ялета тяжелой бомбы
Гризула. Съ трескомъ кругомъ
отъ нея разлетѣлись осколки.
Она же водрузилъ — и къ народу
могуче мѣдые звуки
Вдаль потекли, негодая, гудя
и на бой вызывая.¹⁾

А. К. Толстой.

Издавач и уредник петроград-
ског „Новог Времева“ А. Суворин¹⁾ У злато, које је мирно дремало, ударила
је нагладно тежка граната. Од ње су се с хуком
разлетѣли комади набоје. Звоко је најчисто и ње-
гови моћни звуци по народу су се разијели, него-
дујући, јечући и позивајући у бой.пише и претреса у томе листу одавно
под насловом „Мала писма“ важна
питања државног, социјалног и кул-
турног живота руског. Писма су та,
како по ономе, што се изрично у
њима каже, тако и по ономе, што се
може између редика прочитати, врло
внимљива. У потоње доба бави се
Суворин у својим писмима највише
ратом, те се из њих прилично јасно
увиђа, како се у руском друштву
мисли о рату, његовој цијели и евенту-
алним последицама. Особито је
у томе погледу занимљиво писмо
CDLXXXII, које овдје готово до-
словно приопћујемо.Суворин најрије подејећа нас
на горње „пророчанске“ стихове А.
К. Толстоја, који се на данашње
вријеме одвијети могу, па овда на-
ставља:Звоко, што је мирно дремало,
извонило је и моћни звуци разли-
јежу се по Русији, забринутују ове
увбуђене и велике дане, које ми
преживљујемо, осјећајући, како се је
приближио мали к великоме и ве-
лики к маломе. Ово су свечани дани
по једнодушју, велики по брзани,
која нас све заједно уједињује, по
боду, што је Русија морала вари-
тити, и што је, нападнута инве-
надно, морала губити своје синове,
и бити оштећена у својој морвари-
ци. Ови су дани велики и по оном
одушевљењу, које влада свуда и
које ће спржити својом ватром ра-
внодушност и противдјеловање оних,
који не знаду што чине, а ако
знаду, овда још нијесу разумјели,
вашто је народ велике државе ис-
торијском својом судбом повзав у
борбу.Оставићемо на страни све, што
нас огорчава, оставићемо диплома-
цију и питања међународнога права;
нећемо дирати ни смјелост и др-
вост непријатеља, него ћемо о њима
говорити мирно; не ћемо се освр-
тати ни на инглеске пророке, већ
ћемо промишљати о садашњости за-
једно са будућношћу. Пишем ове
речке, пошто сам прочитао извјештај
о московским манифестацијама при-
ликом тамошњег боравка А. Н. Ку-
ропаткина. Наша стара прво-прије-
столна Москва с њезиним домом
Пресвете Богородице, како су наши
стари говорили, још је увијек на
врхунцу свога значаја. Москва го-
вори устима својег начелника о
„добитку мира“, о „трајном и ско-
ром миру“, а устима предједника
„земства“ о „великом значењу по-
дувећа, што га има да изврши ру-
ска војска“, устима пак пође пле-
мства, о „безусловном осигурању рус-
ке тврђаве на обалама Великога оке-
ана.“ Да Бог да, да дође скоро до
мира, али трајни и скори мир једва
да се слаже са садашњим поло-
жајем обије ратујуће државе. Глав-
но је овдје „велико значење овога, што
чека руску војску“ и „безусловно
осигурање Русије на обалама Вели-
кога океана“. А то се у кратко ври-
јеме и војничким брзим маршем не
да постићи.Вяше пута се је у штампи
истицало, да је садашња војва бес-
корисна. Па и лист „Times“ на-
звао је овај рат бескорисним, али
тепким. Догађа се, те се слично чи-
та и овдје-овдје у руским новинама.
У опће се говори, да је сваки рат
бескористан, да је теготан, да тра-жи жртве од читаве државе и по-
јединога држављанина. У истини се
ипак не да рећи ни о једном рату
унапријед, да ли је користан или
штетан, ако се већ у опће говори
о користи рата. Веле: што ће нама
Мандурија, што Порт-Артур, што
нама треба Велики океан, кад у нас
нема ни силне, ни велике ратне мор-
нарице, а ни добро уређеног трго-
вачког бродовља? Манимо се тога,
веле, па ликвидирајмо и настојмо о
унутрашњим реформама.Али рат је већ заметнут, он се
води, тежак и мрачан. Било би за
то умјесно, да се не говори сада о ма
каквој ликвидацији. Говорити о ли-
квидацији, то значи признавати на-
шу слабост; доволити чје је год по-
средовање, вначило би, приваати на-
шу мемоћ пред Јапаном и жељети,
да Русија вљађе на оптуженичку
клуцу и да је позиве још горе, не-
го ли оно у Берлину.По мојему мишљењу, овај рат је
за Русију веома важан. Можда је
пријевремен, можда неумјестан, али
овај рат је од великог значаја за Ру-
сију. Овај је рат знаменит, јер Руси-
ја не може одустати од својих цијеља.
А ове су цијељи без сумње истакли или
људи својенољиво, или их је на то пота-
кла историја, а њој се ваља покорити.
Запосједнуће обала Великога океана,
то је сада цијељ рата. Велики океан
с топлим морем, то је цијељ наших
садашњих ратних напора, ово је
крајња и потребна граница наше
државе. Да ли је нама потребна Ман-
дурија, о томе може Русија говорити
тек послје побједоноснога рата,
прије и иначе — не. Ниједан руски
дипломата нема права рећи: не! јер
Русија мора прије свега побједити,
па макар је што стајало овај рат.
Она је могла не побједити под ви-
дницама Севастопоља; она је могла
не побједити Турску године 1878.
Све је то било теготно и могло је
бити неповољно. Али овдје ми није-
смо ставили били на коцку цио наш
значај као велика и образовања др-
жава, док то сада чинимо. Или смо
у истини велика држава, која не
тежи увалуд у Азији за својим кул-
турним цијељима, која не троши
увалуд снагу и новац свога народа,
увдајући се у његов равној и моћ
рускога разума, или је све ово било
неко дубоко-трагично неспоразумје-
ње, а у очима цивилизованог сви-
јета нека трагично-комична судбина,
која заслужује поругу. Ето таква је
сада пред нама вадања.Или ћемо побједити и онда нећемо
побједити само Јапан, него ћемо ко-
начно побједити све оне крајеве, које
смо стекли тецајем двају вјекова, по-
бједићемо такође предрауде Јевропе
односно Русије; или ћемо бити побје-
ђени, и онда ћемо бити побјеђени за
читав свијет, бићемо побјеђени за
Турску, за Кавказ, за наше средно-
авијске покрајине, за наш угљен на
Балканском полуострву, за читав
Словенство, које види у Русији старију
и јачу сестру, најпослије — за све
наше неприятеље.Ето тако ће бити. И ја сам
увјерен, да ће доиста тако бити, а
не иначе. Ради се о нашем опстанку
или о нашем повижењу. Ма што го-
ворили — свијету импонује борба и
побједа, а тешко побјеђенијема!... И
ето вашто овај рат може бити да-
леко замашнији и кориснији од пре-ђашњих ратова, које ће он заврши-
ти, или ће пак бити фаталан. Ево,
вашто је Русији неопходно потребно,
да напрегне све своје силе, што их
има, да их употреби у овоме рату,
да жртвује сву своју умну и другу
снагу и да не пропусти ништа, што
би могло допривајети побједи. Они,
који желе пораз, рачунајући у том
случају на провађање унутрашњих
реформа по преживјелом и оветша-
лом предању о реформама послје
севастопољске војне, или су без па-
мети или нептавчине. Само таквои
могу да желе пораз наше војске, т. ј.
нашега народа.Русија као побједница може Ко-
реју дати под заштиту Јапана, мо-
же вратити Мандурију Китају, може
повратити све, што јој је воља, осигу-
равши себи пут до обала Велико-
га океана; али она то може повра-
тити само као побједница, као вели-
ководна јунакиња, пуна увађавности.
Китај треба да буде наш пријатељ
и савесник, какав је био од давна.
Нама не треба њега освајати, као
што не мислимо освајати ни Јапан,
али нама је сада потребно пошто по
то побједити Јапан, па стајало нас
што му драго. Ово увјерење треба
да гаји свако, а у првом реду сваки
наш изобразен човек, наш интел-
лигентно друштво, ако оно доиста
постоји као право интеллигентно дру-
штво. Или оно можда не разумје
читав смисао овог рата, а можда и не
тежи за тајем, да му се што ближе
примаке на тај начин, да ову своју
бригу посвети војсци и да је готово
привијети јој сваку жртву?

ИНГЛЕСКИ САВЈЕТИ КИТАЈУ.

Познати главни инспектор по-
морских царинарица, Роберт Харт,
поднио је китајској влади рапорат,
у коме јој савјетује, да неодложно
предузме мјере, те да створи јаку
војску. У томе рапорту он доказује,
да руско-јапански рат може затраја-
ти веома дуго и да ће свршетак рата
донијети Китају велике потешкоће,
те због тога он, ако жели сачу-
вати свој уплив, мора за тај сврше-
так имати добру и уређену војску.
Ова размишљања могу бити подије-
љена на два дијела: на правилна и
неправилна. К првијема се односи
то, да је Китају потребито да има
јаку, јевропски-научену и добро
дисциплинирану војску. Већи дио
несроћа, које су снашле Китај за
потоњијех 65 година, снашле су га
баш због тога, што су Инглези
често пута злоупотребљавали сла-
бост војничке снаге богдыханске
влада. Сјетимо се само узеоња Хонг-
Конга, Кантона, Амоја, Вусунга, као
и бомбардирања Кантона, поновног
заузећа његова, побједи код Шан-
кија вана и т. д. Инглези су примо-
рали Китај за то доба на цио низ
понижавајућих уговора само за то,
што Китај није имао јаке војске да
их одбије.Свака народност, која жели да
игра видну улогу у догађајима, који
се око ње збивају, мора имати јаку
војску и многобројну флоту. Тај
општи закон, разумје се, може се
примијенити и на Китај; с тога се
први дио рапорта Роберта Харта мо-
же узети као потпуно правилан.По другаче се, пише „Н. Времења“,
морамо одвијети к другоме дијелу.

Како изгледа, знаменити инспектор поморских царинарница стара се да склопи китајску владу на то, да одреди као крајњи рок за реорганизацију читаве своје војске... онај тренутак, кад од прилике буде довршен руско-јапански рат. Тај дио рапорта не може се као правилан сматрати. Тај је дио или сувише наиван, или сувише лукав. Сувише је наиван, ако г. Харт мисли, да Китај заиста може течајем дванаест, па, рецимо, и течајем тридесет мјесеци, који нас раздвајају од будућег уговора мира, створити по јевропски уређену војску. Течајем године и по дана, кад се хоће и кад се има зашто, може се купити (у Инглеској?) на читаве десетке милијона фунти стерлинга пушака, топова и разне муниције. Но кад би све то макар данас наручили, тек би крајем друге године то могло почети долазити у Китај. И у јевропским државама, које другим средствима располажу, новобранци се науче основима војничке вјештине тек за годину, а нижим официрима потребито је не мање од три године. Како се, дакле, може претпоставити, да Китај течајем године и по може из ништа створити читаву војску?

Може се, према томе, допустити, да је предлог г. Харта врло лукав: искусни Инглов не може да не зна, да китајска војска не може бити спремна да свршетак рата; но он може рачунати, да ће се китајска влада преварити у својим надама на своју полуреорганизовану војску, те пожељети, да по што по то одигра своју „улогу“ у руско-јапанском конфликту и да се умијеша у рат; та пак околност дала би прилике и другим државама (Инглеској), да у рат ступе. Тада би, последице пораза Јапана, кад Русија као побједитељка изнесе своје захтјеве, Инглеска узела какву год награду за себе од китајскога земљишта. Према свему овоме, предлог је г. Харта врло досјетљив, ако се њим жели Китај увући у рат, изазвати у њему нереди против Јевропљана и дати Инглеској прилике и права, да захтјева од богдыхана нове територијалне уступке.

РАТНЕ ВИЈЕСТИ.

Поновни нападај пред Портартуром.

На 2 сата по поноћи између 13 и 14 о. м. Јапани су поново покушали да потопљењем параброда затворе портартурску луку. У ту сврху послали су — како ад-

мирал Макаров Цару јавља — пут Портартура 4 велика трговачка параброда у пратњи 6 торпедњака, да их потопе на уласку луке. Непријатељски бродови били су помоћу рефлектора на вријеме опажени и дочекани пуцњавом са батерија и са бродова од страже: „Вобра“ и „Отважно“. Бојећи се, да непријатељски бродови не продру до луке, запловно је заповједник торпедњаке „Силни“, поручник Кривински, против непријатеља, те је равио с торпедом прову једном од првих бродова. Овај се окренуо на десно, за њим два друга параброда, тако да су три брода бачена на десну обалу. Четврти параброд потопљен је на лјевој страни. Одмах за тим започне торпедњака „Силни“ бој са шест јапанских торпедњака. Код тога је погинуо инжењер Звјеров и шест подофицира, а заповједник и 12 војника је рањено. У јутро се видјеше непријатељске оклопаче. Наша флота изашла је била на сустрет непријатељу. Овај други покушај непријатеља, да затвори улаз у луку, потпуно се изјавило, благодарећи енергично одбрани копнене и поморске војске, исто као и први пут. Улазак у луку потпуно је слободан.

О истом покушају јавља и генерал Смирнов из Портартура Цару ово: Нобас, кад је изашао мјесец, Јапани поново покушаше, да затрпају улазак у луку, у коју сврху послаше 4 брандера, праћена од 6 торпедњака, према портартурској луци. У 2½ сата тврђаве и бродови од страже опазеше, да се приближава непријатељ, те отвореше јаку ватру против њега. Пред брандерима су ишле торпедњаке, а за њима су у знатној даљини били велики бродови, који су пуцали на тврђаве и тиме подупирали акцију брандера. Али ушљед јаке паљбе с тврђава и одважности наших торпедњака, брандери нијесу допрли до уласка луке, већ су под „златним брдом“ ударили у камење. Једнога је потопила наша торпедњака, а друга су се два такође потопила. Четврти је параброд потонуо ушљед тога, што се равио на једном већ потонулом пароброду. Улазак у луку је сасвим слободан. На потопљеним лађама нађени су топови за брзо пуцање са калибром од 1 палца, из којих се пуцало на наше топове. Са потопљених пароброда узете су барке, да се спасе морнари. Од тих барка чини се, да се једна спасла. У 4 сата повукосе се натраг непријатељске торпедњаке, те замукну пуцање топова. Адмирал Макаров је на једној лађи изашао на море, да погледа потопљене параброде. У 5 сати у јутру стриге у Портартуру опазиве непријатељске торпедњаке, на које тврђаве одмах сасупе ватру. У 6 сати појавила се на хоризонту непријатељска ескадра, против које се упутила наша флота. У 7 сати замукла је паљба, јер су Јапаници очигледно хтјели избјећи бој с нашом флотом. У 10 сати нестало је са видика непријатељске ескадре.

Адмирал Макаров брзојавља даље из Портартура, да су се непријатељи последице све навале повукли, те се је с тога и руска флота повратила у луку. У ноћи је непријатељске гранате општетиле машиничку торпедњачу „Силни“, ушљед чега се иста насукала на црвину, али је одмах ослобођена и доведена у луку. На непријатељским брандерима нађено је наклених ма-

генералног штаба, а иако тога је именован заповједником туркестанске стрељачке бригаде. Од г. 1882. до 1890. служио је у главном штабу, изађајући под руководством генерала Обручева основу одбрани државе. У то је вријеме учествовао у маневрима у Одеском округу и заповједао састављеном бригадом, а у Варшавском округу у маневрима је заповједао одјељењем војске под врховним водством генерала И. В. Гурка. Од г. 1890. до 1893. заузимао је важно мјесто заповједника загаспијске области с правима губернатора и војничког заповједника, а од г. 1893. до сада, био је војним министром.

Куропаткин прошао је ријетку ратну школу. Од године 1866. учествовао је у великим ратним походима у средњој Азији, у експедицији г. 1868. и у коканском походу г. 1875—77. Другу половину овога рата провео је као шеф генералног штаба чувеног генерала Скобелева.

У велике се прославио у турском рату г. 1877—78. Бивши шеф генерал. штаба Скобелева под Ловчом, Плевном и Шејново, за увијек је ујединио своје име са именом тога славног руског хероја. Под Плевном био је рањен у главу, погођен комадићем гранате, што се је неколико корака пред њим расплеуло, па је право чудо, што је ивице живу главу. Послије тога лијечио се неколико недјеља у Букарешту, а онда се вратио на своје мјесто. При предању преко Балкана, прије битке код Шејнова, пробијајући с предњом четом руске војске с гора у долину, био је тешко рањен у лијево раме.

У ахал-текинској експедицији учествовао је као заповједник туркестанског корпуса, што га је довео генералу Скобелеву из амударског округа, да појача његове чете. Ту је превалио тешак пут по пустињи од 600 и више километара.

Неки добровољци одоше на лађе и посјекосе електричне жице. Официри Федоров и Азарјев на тај начин угушише у зачетку један пожар, који је имао расвијетлити улазак у луку, и тиме непријатељу пружити сигурну циљ за бомбардовање. У јутро се видјело пливајућих морских мина. Параброди, које су Јапаници употребљивали за брандере, нијесу ништо стари, него сасвим нови бродови, који имају теретни сбим од 2000 тона, те су били наоружани топовима малог калибра.

Грађење ратних лађа у Русији.

О предстојећим грађењима ратних лађа у Русији, којима ће се појачати руска ескадра у источновизијским водама, јавља се следеће:

За појачање флоте у азијским водама биће послате лађе, које се сад довршавају у руским радионицама за ратне бродове и то: пет линијских лађа: „Књаз Суваров“, „Орјол“, „Бородино“, „Император Александар III“ и „Слава“, која је прошле године 30 августа отиснута у море из радионице Галерни-остров у Петрограду. Пред свег убрзаног рада, довршење „Славе“ не може се очекивати прије половине 1906 године. Лађе пак „Орјол“, „Бородино“ и „Император Александар III“ благодарећи савршеним лађарским радионицама, извршиле су своју пробну пловидбу, те ће се предаја „Књаза Суварова“ извршити у најкраћем времену. Свих пет лађа овога типа дугачке су по 121 метр., а широке 27.7 м. и имају простора по 13.516 тона. Ушљед јачине од 16.300 коњских снага, оне ће бити у стању да плове брзином од 18 морских миља на сат. Лађе су наоружане брзометним топовима и то: са по 4 од 305 см., 12 од 15 см., 20 од 7.5 см., и 28 од 4.7 см., а осим тога има много тешких топова. Нарочито је карактеристичан за тип ових најновијих лађа, њихов дупли оклопни кров, од којих је један прикочан за горњи дио оклопног појаса, а други за доњи дио. Осим тога, истиче се код њих и подводни оклоп, који се, полавећи од доњег дијела оклопа, протеже у јачини од 3.8—4 сантиметра и обрађује једно тање продужење оклопа. Циљ ове заштите самог оклопа је у првом реду, да се ослаби дјелство непријатељских торпеда и осигура од напада подводних ратних бродова, јер овема управа руске морине већ одавно цоклања особиту пажњу. Колика се вриједност овој подводној заштити мора приписати, доказала је на најјачијим начин сама пракса у руско-јапанском рату, јер би штета на лађи „Цесаревић“, која је била у заливу Портартурском, била ушљед удара торпеда много јача, да она — истина једина лађа у руској морини, — није имала ово подводно осигурање.

Потпуности ради, треба истаћи, да Русија, осим ових пет поменутих бродова, има на раду у балтичким радионицама још двије убојне лађе: „Император Александар I“ и „Андреја Прована“, које по угледу на инглеске лађе имају простора за 16.630 тона. Оне ће лађе тешко моћи бити употребљене у рату у источној Азији, јер су тек прошле јесени отиснуте у море. Од крстарица од веће војничке важности има Русија у балтичким радионицама велику крстарицу „Олег“, 6880 тона и три мале крстарице: „Жемчуг“, „Ивуруд“ по 3100 тона и крстарицу „Алмаз“ 3300 тона. Дви-

Код опсаде Геок-Тепе имао је Куропаткин најтежу задаћу као заповједник деснога крила, а онда самога средишта војске. Ту су се под његовом ушљедом извели настаји на тврђаву и подизале галерије мина, које су због близине храброга непријатеља биле у неиставној опасности. Под његовим заповједништвом изведено је главни јуриш на тврђаву, који је и сјајно успио и довео до потпуна пораза Туркмена. Међу народом постоје многе приче о његовој одважности, ријеткој хладнокрвности и миру уред најтежег боја.

У течају своје разноврсне службе генерал Куропаткин извршио је два тешка дипломатска посланства Год. 1876. и 1877. био је послан у Кашгар к Јакуб-бегу кашгарском, да утавати границу с Ферганом. Ту је његов живот био изложен великој опасности. У гори Тјаншана, недалеко града Оша, напала је изненада на Куропаткина и његову пратњу многобројна чета Курла-Киргиза. Мала пратња с Куропаткином на челу и његовим сада већ покојним братом дуго се бранила, а изабавила је пјешадија, што јој је притекла у помоћ из града Оша. Куропаткин је ивице живу главу, но добио је у окршају рану у руку.

Кад му је рана васрала, крену на пут с пуно јачом пратњом и тако је први од Руса превалио пут из Кашгара кроз Ахсу до Курла, гдје се је састао са Јакуб-бегом. То је посланство трајало годину дана, у које је вријеме на коју превалио тешки пут од 3700 врта. На млађих дана вриједно је споменути његово учествовање у тешком француском походу у Сахуру. Послије свршених наука у академији, године 1774, био је послан на државне трошкове у Аргис, гдје је провео 11 мјесеци и учествовао у француској експедицији у Велику Сахуру, кроз оазе Усаб и Наргла.

је веће крстарице, типа „Олег“ неће моћи бити убројане у појачање источно-азијске флоте. То исто важи и за заочету топовачку „Чивинец“, као и за три контра-торпедњаке „Громки“, „Грејшпич“ и „Грозни“.

При набрајању овог прираштаја, на кога источно-азијска флота може рачунати, помињу се у штампани и двије убојне лађе „Златоуст“ и „Јевстати“ (12.700 тона) као и двије велике крстарице типа „Кагул“ (6800 тона). Но ово није тачно, јер ове лађе, које су се почеле градити прошле године, одређене су за појачање црноморске флоте, раде се у тамошњим радионицама и нијесу ни узимане у рачун при повећавању источно азијске флоте.

Поред свега овога, као што се на пријед реченог види, Русија има велики прираштај у осам првокласних ратних бродова, а тако исто и резерву у отаџбини. Источно-азијска флота биће на овај начин појачана са 72.000 тона.

Модерне гранате.

Љекар руских рањеника са крстарице „Варјага“ приповиједа, да је један руски морнар добио 120 стркотина од граната, па да је ипак остао у животу. Из ратова од године 1866, 1870 и 1871. познато је, да је тада само један комад гранате био довољан, да човек одмах осмрти. У овоме се види разлика између старе и нове, тако зване праскаве гранате. Ова потоња има у опште спољашњи облик сличан обичној гранати, дакле изгледа као ваљак, само на крају има округлу линију са шиљком. Унутрашњи њени простор није испуњен прахом, већ експлозивним стварима. Већином се ту налази сакринована кисељавина, лидат, екрасит, роборит. Када се та маса запали гранатним ужићем, претвори се у часу, када граната удари о тврди предмет, у множицу гасова са неизмијерном експанзивном снагом. Они онда рабјују стијене гранате таковом брзином и силом, да се оне (стијене) у сасвим мади, трунке претворе, па као такве на све стране лете. Ови трупице не могу челичне стијене бродова и друге чврсте предмете пробити или сломити дјелове лафета, као што то чине велики комади обичних граната. Људе могу осмртити га врло маленом растојању, јер мале трунке ове губе у лету своју снагу. Ето на такав начин може се, упркос великој множини малих трунка, протумачити, да је овај руски морнар остао у животи. У опште дјелујуће модерне гранате исто тако, као метак из пушке, напуњене ситним оловом, на велику даљину. Експлозивне гранате развијају код свога разпруњања гасове, који с толиком силом провале на све стране, да у извјесном округу све уништавају и косе људе, вграде и лакше дјелове топова. По овоме се може разумијети и она вијест о неким морнарима са „Варјага“, о којима се јавило, да су последице разпруњања гранате ишчезли и да се нашла само рука једног официра.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(† Драгомир Браќ.) У петак 5-ог марта последице подне, након жугов и тешког боловања, у 52 година живота свога

За опис оазе Усаб био је одликован орденм почасне легије. Године 1895. био је од рускога цара послан као изванредни посланик у Техеран.

На пољу научном стекао је Куропаткин заслуга. Написао је географију и статистику Алшира и Кашгара, па га је за та дјела царско-руско географско друштво наградило медаљама. Знаменита су његова дјела о прошлом руско-турском рату, нарочито: „Дјеловија отјрадов генерала Скобелева“ и расправе саопштене у „Војеном Зборнику“: „Влокада Плевни“ и „Сејново“, као и „Описаније дјелства у Средњој Азији и Ахал-Теканскаја ексепедиција“.

Као ратни министар развио је у шест година велики рад и живо се старао, да организира руску војску и добија јој што већу ратну спрему. Основао је нове војне корпусе и одејке на азијском истоку, многе је баталијоне преобразуо у пукове, код неких дивизија увео је одејке с Куропаткином на челу и његовим сада већ покојним братом дуго се бранила, а изабавила је пјешадија, што јој је притекла у помоћ из града Оша. Куропаткин је ивице живу главу, но добио је у окршају рану у руку.

Куропаткин има готово све руске ордене већином за храброст засведочену на разним мјестима. Сада му је 55 година. Према је два пута био рањен, ипак ни ране, ни тешке муке у ратовима нијесу нашкодиле његову здрављу.

(Свршило се.)

ЛИСТАК.

Руски војсковође.

1. Алексеј Николајевић Куропаткин.

Одмах у почетку, кад је букнуо садашњи рат, очи цијеле Русије биле су упрте у Куропаткина, који је понос и дига руске војске. Руси се је Цар одазвао општој мисли цијелокупне Русије, када је тога одважнога ратника и искуснога војсковођу именован врховним заповједником манџурске војске.

Куропаткин спада међу велике војне таленте, који је своје име ујединио са славним именом Скобелева. О њему веле, да је прави руски човек у потпуном смислу ове ријечи. Храбар војник, који је задобио неколико рана и засведочио своје јунаштво и велик умни дар у бојевима, тешким походима на Бадкану и у Азији, код Геок-Тепе у Туркестану, у Кашгари, а познаје Азију као ико. Прославио се као војни стручњак и писац у свим гранама ратнога знања, тако да данас у Русији нема на том пољу имена, које би било равно имену Куропаткинову.

Алексеј Николајевић Куропаткин, нашљедни дворјанин Псковске губерније, родио се г. 1848. Отац му је са чином капетана оставио војничку службу и бијаше преко 10 година предсједником земске управе. Млади Алексеј изучио је војне науке у првој кадетској школи, у Павловском војеном училишту и Николајевој академији генералног штаба. Почео је служити у првом туркестанском стрељачком батаљону г. 1866. Послије турског рата био је начелником азијског одејка генералног штаба и професором ратне статистике у академији

испустио је своју племениту душу даровати српски пјесник и књижевник Драгомир Бравак, која је доста познат српској читалачкој публици. У суботу у 9 сати из јутра његово је тијело предато матери земљи. Тијело покојниково опојано је у биоградској саборној цркви. Покојни Бравак прабаба старијој плеади бољих наших пјесника, — био је блиски друг неумрлог Буре Јакшића. Радио је с успјехом на пољу наше књижевности у прози и поезији, најрадије обрађујући лирску поезију, тако да су неке његове пјесме право би серје лаврике, али на жалост вијесу покупљене; неке су му пјесме коначноване те се радо пјевају и декламују при свечаностима. Многе су му пјесме пуне хумора, многе се одликују веоном пламом родољубља. Чувене су доста његове патриотске пјесме: „Хајдуков Гроб“, „Хајдук Вељко“. Радио је и у прози. Интересантан је његов путопис: „С Думана на Босфор“, приче у Комисији, Куморска „Мика пракашкани“ и врло популарни поворнишњи комад „Бидо“, што га је израдио с Јанком Веселиновићем. Преводио је и из стране књижевности као комаде: „Гејшу и Лутику“, које су давале на биоградској поворници. Уређивао је неко вријеме и политички лист „Слогу“. У потоњим годинама реће се јављао са својим радовима. — Пошто је свршио гимназију, изучио је поштан телеграфски курс и био чиновник тог одјела, у ком је својств у умро Бравак је рођен 21 фебруара 1852 г. Био је врло омиљена личност у друштву, пун хумора и досјетке. Његове патриотске пјесме за дуго сачуване га од заборава. Нека је врло покојнику лака мајка земља, а међу нама вјечан спомен!

Примили смо на прикава: „Једно лето четовања“, од Рис. Т. Пророковића — Невесиња, одштампано на Чупићеве задужбине

Књижица ова испуна је једну из многих страна и мучног хајдучког живота педесетих година у Херцеговини. У свези са хајдучким занатом, Пророковић је знао дати слику и живота Срба у Херцеговини као и њихов однос према хајдучима:

Књига, написана лако и разумљиво, даје вјерно огледало стеге, дурашности и издржљивости српских хајдука. Тај опис пружа нам — у маломе — језан поглед на ову тешку и неравну борбу, коју је српски народ водио са сваним угњетачем, а преко својих штитилаца и бранилаца, преко својих ускока, хајдука.

Незадовољника и одметника против господарског реда има и данас и било је свуд и свуда. Али је одметништво, хајдучија, четовање у српском народу особита појава, коју би сте заман тражили по шумама Калабрије или по широким равницама околне Волге. Та хајдучија је типична појава и обилежје српског племена. Српски ускок није се одметао гори у хајдуке, да граби, да пљачка, да притискује с десна и лијева сваког до кога је могао добацити његов сјајни рефердар, по коме је могао махнути хајдуком оштар јатаган. Српски хајдук, а против, имао је у планине, сабирао се у друшине, у чете с циљу и намером, да штити и брани слабог и нејаког, да својим грудима заклони оне, који су били изван заштите државних закона, који су гоњени и глобљени, мучени и бијени само већ и вато, што нијесу били припадници господарског вјеровисповијести. Та заштита слабог провлачи се као првен конач кроз сво дугачко вријеме српског четовања. И народ је српски то признао и свуда раширеним рукама дочекивао своје хајдуке, своје браниоце.

Црква наша у четницима имала је најоданије, највјерније синове своје. А народ је то благодарно осјећао, па у густим шумама и непролазним гудурама дод-вао руку помоћи својим браницима. Није задуду један српски пјесник као народну карактеристику о хајдучима рекао ону:

„Овде ми га свети рекоче оци,
рекоше ми га млади ускоци!“

Гонити силерију и аулумбара, то је био аманет, који је имао са покољења на хајдучко покољење. И књига, која је преданом истиче примјера томе са кратким судом ва аулумбара, те би допану, хајдучких руку: — Сијена!

У тој једној ријечи била је сва судска процедура измучене душе бранилаца оних, чија су очев и ђедови гинули и трунули по влажним казаматима, од чије су дјече силом градили објесне јаничаре, чије су мајке и сестре по харемима биле бешчаштене.

— Сијени!

Ријеч страшна, али појмљива; то је природни одсјек србце у измученој души народној.

Хајдуковње, четничка борба то је своје врсте тактика, особит начин ратне вјештине. Сабрати што више примјера тога ратовања, извјешти што више четничких обичаја, имена мјеста, гдје се депанали хајдучки окршаји са непријатељем, имена појединих заточеника слободе — извјешти то, било би одиста од неопцењива замашаја. То би била једна велика епопеја без пјесничког бојадисања; то би био један период наше борбе за слободу.

То смо дужни учинити, јер не треба заборавити, да се временом хајдучкога цеврларска одржала слобода и самостојност једне српске државе, да је на почетку прошлог вијека из хајдучког кремена сивјевнула прва искра, која се развила у буктињу слободе и независности друге.

Ми то дугујемо оном живом протесту у српском народу, оним очајним борцима-мученицима, који никад не беше душманске потркуше који су на гомили слагали своје бујне главе или под непријатељским куршумима или на коцу и конопцу, гинули су са вјером и надом у слободу отаџбине! Дјелимичан примјер томе имамо код ветерана наше књижевности М. Ђ. Миљевића у његовом „Поменнику“.

Књижица, коју напријед изваха, да је примјере за горњу сврху. Жалим, што се дисац понекад — без потребе — удаљује од простоте и љепоте у излагању предмете; у изношењу хајдучког разговора бива њекад китњаст већ толико, да ја замисљам, е су то разговори на таквом банкету, а не српских хајдука.

Језик је у главном добар, и ако има синтактичних грешака и туђивштине, н. пр. *бев да* (окле то?) и т. д.

У правопису је писац савремен, т. ј. и он је пристао оне књижевне анархије, која је завладала у постојбини Вука и Вишњића, а још за жива Стојана Новаковића баш односно правопис. Не гледајући на дивно изражене вакове о правопису у нашем језику, — код нас се пише, како ко хоће, право по руској последици: „кажднй молдодец на свкй конецѣ“. Тако и у овој књижици често се налази нпр. велико писме на почетку општих или абрирних именица, мало пак на почетку ријечи особних; има грешака у ацентирању, интерпункцији, неправилности у раздвајању слогова и др.

Ради главне сврхе ми смо захвални „Чупићевој задужбини“, што је омогућила издање ове књижице, али су писмени Срби у праву захтијевати од једног књижевног форума, какав је „Задужбина“, да њена издања буду писмена и без гријења о језик и правопис српски. Таку бисмо жељели угледати и другу књигу „Четовања г. Пророковића“.

Правописна пак анархија заповједно тражи новог Даничића, новог „Рата“ и новог — маља!

Н. Гр.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

IV-та редовна главна скупштина Прве Никшићске Штедионице.

(Свршетак.)

По овјеровљеноу Нада. Одбора, Скупштина је оба извјештаја примила на повољно знање.

Затим је г. Симо Шобајић, указујући на неке чланке Штатута, који су или непотпуни, или — по уплати акција — изlišни, као и многи нови потребити — предложио Скупштини и ова усвојила, да будућа Управа припреми преинаку и допуну помешугих чланака према приликама и идућој Скупштини на одобрење поднесе. —

Пред оставком Управе пословођа је у неколико ријечи поменуо измјене међу изабраним члановима Управе од 13 марта 1901 год.; те је Скупштина одала помен умрлим члановима Управ. Одбора: Гавру Лаквићу из Никшића и Васу Пиперу из Цетиња. На истим начином и пок. Паји пл. Еремићу, из Вел. Кикинде, који је први — при самом оснивању ове корисне нам установе — притекао новцем у помоћ и можемо рећи — на ноге је подигао. — Искрено се придружимо увијек Скупштини:

„Слава му и вјечан помен!“ —

Пошто је, према 22. чланку Штед. Правилника, Управни Одбор бира на 3 год., а тај рок је сада истицао, Управни Одбор, заједно с председником, прије своје оставке, предлаже Скупштини:

Са обзиром на обилати рад у Штедионици, који ће наступајућим годинама бити све већи и већи, да би се члановима, а нарочито равнатељству, одредила нека новчана награда за рад, па макар и најскромнија.

Скупштина је предлог усвојила и између акционара изабрала: Г. г. вој. Бура Петровића, кап. Мата Катарића, кап. Бошка Мијушковића, ком. Бура Јововића и сф. Андрију Мијушковића, да одреде те новчане награде члановима Управе, према њиховом раду у Штедионици.

Умољени од стране скупштине поменути г. г. примили су се, да, по избору Управе, одреде скромне награде.

Затим је председник, г. поп Бока Мијушковић, за себе, Управу и равнатељство подлио оставку, захваљујући скупштини на дотадашњу повјерену.

У исто вријеме и председник нава. одбора, г. Оброн Никовић, у име своје и својих другова захвалило се скупштини.

На се прешло тајном гласању за избор нове Управе и то прво председника, па 10 чланова.

По тајном гласању исход избора био је овај:

За председника изабран је великом већином гласова г. поп Бока Мијушковић, досадашњи председник.

За чланове, г. г.: Јово Голјанин, Мило Томашевић, Мато Чопић, Иван Вујица, Крсто Каваја, Вуко Кривокапић, Михаило Бојичић, Максим Јовановић, Синан Лучић и Симо Шобајић.

А између истих чланова, на предлог Управе, изабрани су у равнатељство: за пословођу Симо Шобајић, за благајника Максим Јовановић и за контролора Синан Лучић.

Изабрани пословођа г. Симо Шобајић захваљује на избору и вели, да се због својих посала не може никако пријети и даље те дужности и моли скупштини, да изволи изабрати другог, доконијег за то мјесто. Но како му скупштина није оставку уважила, он је подлио допније Управном Одбору и овај му је оставку усвојио, а на његово мјесто изабрао г. Шћепу Кустуђића.

За чланове Управе са стране изабрани су једнакмено г. г.: Вуко Вулетих из Цетиња, Нико П. Цаљевић из Ријеке, кап. Филип Бурашковић из Улциња, кап. Токо Ђуровић из Дин. Града, кап. Никола Немаровић из Шавника и ком. Сава Ковачевић из Грахова.

Даље су изабрани у Нада. Одбор на 1 год. дана: За председника г. Шћепу Кустуђић, који је, по избору Управе, како већ поменуемо, ваступио мјесто пословође; мјесто пред. нава. одбора остало је упражњено до прве идуће главне скупштине.

За чланове Нада. Одбора изабрани су г. г.: Јово Јовановић, оф. Радован А. Мијушковић, Павле Врбича и Дуљо Пенић.

Радујемо се, што је избор овако лијепо испео; јер, познајући људе, чија имена горе исписасмо, па с правом можемо рећи, да имамо најачу подлогу за успјешан и користан рад и напредак овога врло корисног јавног.

Изабрани г. г. акционари за одређење новчане награде члановима Управе, одредили су скромну суму од 2000 круна; од тих да се пословођи и благајнику да по 500 — а остало по увиђавности саме Управе. Како чујемо, Управа се и на ову годину одрекла ма какве награде и пословођи и благајнику одредили су: првом 600 — другим 800 — круна годишње.

Према раду и дужности заиста скромна награда! Али треба знати, да би се ти људи исто тако драговољно примили те дужности и бесплатно, као што су и досле беслатно радили, јер они — не дао Бог! — и не зависе о тој плати! — то им је скупштина као неку маду награду одредила, као из захвалности, на њихову раду.

Пошто је скупштина трајала цео тај дан и петак по подне, и пошто је испрјен цео дневни ред. — г. вој. Бура Петровић изговорио је неколико топлих ријечи, захваљујући Управи на њеном раду и од свег срца жељели, да ова корисна установа пође све бољим и бољим радом и тековини, на корист народа, а на задовољство Њ. Кр. Височанства Књава-Господара.

Говор његов прапраћен је одушевљеним клицањем: „Живио Господар!“ Живио!

Ш.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 19 марта.

— Г. Лазар Мијушковић, министар финансија, повратио се је из иностранства и предуае управу повјереног му министарства.

(Одликосања) Г. г. командир Мило С. Мартиновић, начелник административног одјељења министарства војног и Алекса Мартиновић, секретар министарства иностраних дјела, одликовани су од стране Француске Републике орденом Почасне Легије. —

(Врбича). Освитак прољећа прослављен је и ове године на Лазареву суботу, тијем, што је сва наша школка младеж са својим наставницима ишла тога дана „у цвијеће“. Дугачка поворка ученика и ученица са свештенством на челу, кренула се у 2 сата послје подне испред манастирске цркве изван вароши у поље, одакле су се с цвијећем повратили у 4 сата. На чесми у Дворској улици извршено је водосвећење, а одакле се цијела поворка уз звоњене звона на свим нашим црквама повратила у манастир. Вријеме је потпуно одговарало оној дивној црквеној пјесми: „Обштеје воскресеније...“ пошто се дах прољећа и опште узкрснуће природе у велико већ опажа.

(Из Управе општине вароши Цетиња). Сагласно наредби Књ. Министарства Унутрашњих Дјела од 7 јуна 1895 год., број 431, наша општинска управа ставља на знање грађанству вароши Цетиња, као и уопште овијема, који су започели а не довршили какву грађевину на Цетињу, или узели мјесто за грађење, и онијема пак који би жељели градити у овој вароши, сљедеће:

1.) Узето мјесто за грађење гдје на Цетињу, или куће док се потпуно не спреме за становање, не смију се продавати као својина до у овом другом случају може се пропјени и са знањем ове Управе неко

неком платити утрошени материјал и уложени рад око грађевине, па да му се иста уступти.

2.) Више се општинског (односно манастирског) земљишта не смије притискати, до онолико, колико је потребно за дотичну грађевину.

3.) Ко је започео какву грађевину на Цетињу, или је добио мјесто за грађење, мора наставити, односно предузети грађење, најдаље до 1 маја, или изузетно с оправданим разлозима и с одобрењем ове Управе до 1 јула ове године, иначе ће се започета грађевина, односно мјесто за грађење, уступити другоме, који ће рад започети под условима, које ће му ова Управа поставити.

4.) Ко би жељео градити кућу на Цетињу, нека се обрати овој Управи и нека назначи мјесто, гдје би жељео градити, а према горе наведеном може тражити и она мјеста, која су прије била заузета, па и она на којима је некад грађење почето; но коме се даде мјесто за грађење, мора на њему грађевину довршити у току ове године.

Пишу нам из Бољовића (Црница):

Ту недавно преминуо је овдје један од вијеничких људи Црничке нахије Бура Марков Вулековић, праунук познатог и у народним пјесмама јунака Машама Бољовића. Покојни Бура истицао се је међу својим племенцима и поштењем радом, и чојством, и јунаштвом. Као радима успео је да стече тако лијепо имање, да му се могло на њему позавијети, јер је превазилазило средње имање у племену; као чојчак стекао је љубав у уважење, а као јунак стекао је добар глас и лијепо углед међу браћом. Још 1862 године одликовао се је у боју на Крничкој-Луци, гдје је и један непријатељски барјак отео, а самог барјактара погубио. Исте године учествовао је и у бојевима, који су вођени у кланцу Дуги „крвавој“, те је и из тих бојева, као и из свих других допније налазио с јуначком чашћу и поштењем, због чега су му и јуначке прси окићене биле већим одличјама за јунаштво.

Барјак, што га пок. Бура на јуначком мегдану оте, заузима без сумње угледно мјесто међу трофејима пригорског јунаштва, а гроб, који је покрио Бурове кости, неће скрити лијепо спомен његове врједности и јунаштва, — тај ће спомен трајно међу браћом остати.

Лака му земља и вјечан спомен!

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

Рат између Русије и Јапана.

ХАРБИН, 14 марта. — Генерал Куропаткин стигао је овамо јутрос. Срдачно га је дочекала војска и грађанство, као и представници Китаја.

ПЕТРОГРАД, 14 марта. — Званични телеграм адмирала Макарона Цару: Порт-Артур 13/3. — Част ми је јавити Вашем Величанству, да сам данас ишао са оклопњачама, крстарцима и торпедњачама и рекогносцирао околна острва.

ПЕТРОГРАД, 14 марта. — Генерал Смирнов јавља из Портартура од 11 о. м. да је једна чета руских добровољаца потукла код Витсина чету Хунхуа без икаквих својих губитака.

ТИЈЕНЧИН, 15 марта. — Руси објавили су ратно стање у Нучнангу.

МУКДЕН, 15 марта. — Куропаткин стигао је овамо.

СЕУЛ, 15 марта. — Маркиз Ито отпутовао је у Јапан.

ПЕТРОГРАД, 16 марта. — Из Мукдена се јавља, да је 10.000 Јапанаца пријешло ријеку Чинчанган у сјеверној Кореји.

СЕУЛ, 16 марта. — Чује се, да је између Анчу и Ченгчу био бој, у којем је пало 50 Јапанаца и 100 Ковака.

МУКДЕН, 16 марта. — Велики Књаз Борис Владимировић стигао је овамо.

ПЕТРОГРАД, 17 марта. — Куропаткин јавља: Генерал Мипчечко појавио се са 6 чета пред вароши Ченгчу 15. о. м., на што су Јапанци, чим су се извиднице руске примакле вароши, осули ватру. Два руска ескадрона сјашише одмах и заузеле висове око вароши и бој се отпоче са јапанском четом, која је била у вароши. Послије боја од пола сахата Јапанци прекидоше паљбу. Један

сахат доцније, пошто је бој већ био отпочео, појавише се 4 јапанске чете и појуреше пут Руса, на што је генерал Мишченко наредио да ескадрони и опет ујаше. Губитци јапански очито су велики, а и руски су знатни.

ПЕТРОГРАД, 18 марта. — Куропаткин јавља, да су Јапанци према извјештају становника у Ченгчу, изгубили у боју од 15 о. м. више од 40 мртвих и 100 рањених. Рањеници су пренесени у Анчу. Капетан Степанов, који је био рањен код Ченгчу, умро је.

ТОКИЈО, 18 марта. — Званично се јавља о сукобу од 15 о. м. код Ченгчу сједише: 15 о. м. прије подне сукобило се једно одјељење јапанске коњице са 600 руских коњаника, који су били окупирани Ченгчу. Јапанци су успјели, да одбју руске чете с њихових позиција и да заузму варош. Јапанци имали су 1 официра и 7 војника мртвих, 2 официра и 10 војника рањених. Губитци руски износе од прилике исто толико.

ПЕТРОГРАД, 20 марта. — Руски телеграфски биро јавља из Лјаојана: Први обилнији сукоб с Јапанцима крунисан је руском победом; Јапанци су имали десет пута више губитака него Руси. Јапанци су заузели 50 својих лешева, а 120 рањеника пренијели су у свој логор. Војска у Лјаојану неомла је одушевљена ушњед ове сјајне битке.

ОДЕСА, 20 марта. — Параброд „Малага“ стигао је овамо са спасеном момчади с „Корејца“ и „Варјага“. Дочекани су пуцњавом из тогова са лађа. Велика свјетлина извила им је на сушет. Заповједник Луке подијелио им је многе Борђевске крстове. По улицама школска војничка младеж чинила је шпалир и овацје.

БУДИМПЕШТА, 14 марта. — Парламенат је одложен.

НЕАПОЉ, 14 марта. — Краљ Виктор Емануил стигао је овамо. Краљ је одмах отишао на „Хохенцолерн“ гдје се налазио цар Вилхелм. При састанку срдачно су се пољубили. За свечаног обједна измијењене су топле здравице, у којима су поменуле неке, које од толико година спајају Италију и Њемачку, а и ваједничку савезницу Аустро-Угарску. Особито је истакнуто, како је тројни савез имао врло срећне резултате и да је постао права благодет за народе, а за Јевропу залага мира, под којим ће се без прекида наставити миран развитак народа. Послије срдачнога опростјаја, Краљ се је вратио у Рим.

ЦАРИГРАД, 14 марта. — По наредби своје владе тражио је Начо-вић од Порте, да се потпишу преговори турско-бугорски, који су довршени већ одвна.

ЦАРИГРАД, 16 марта. — Посланици споразумних велесила, одговарајући на меморандум Порту од 11. о. м., у којем Порта протестира против увођења великог броја иностраних официра у македонску жандармерију, изјављују, да број од 60 иностраних официра мора остати и да ће де Борђис ваједно са својим помоћницима неодложно поћи на мјесто свог одређења. У истом одговору посланици јављају, да се ће осим иностраних официра добавити потребан број подофицира.

БОМБАЈ, 17 марта. — Куга се знатно шири у Индији. Број до сад одкуге погинулих особа износи 40517.

БЕЧ, 18 марта. — Ђесар поћи ће 22 о. м. у Абацју, да ту посјети краља шведског, па ће се 24 о. м. повратити у Беч.

СОФИЈА, 18 марта. — Све вјести турске о биткама с усташким четама у Македонији, које су тобож дошле из Бугарске, потпуно су неосноване, јер на граници бугарској

стражи појачана стража, која не допушта прелаз никаквих чета.

ЦАРИГРАД, 18 марта. — Порта у свом одговору на меморандум посланика руског и аустро-угарског односно македонске жандармерије, изјављује да не може никакво пристати, да се именују више од 25 иностраних официра и подофицира за македонску жандармерију.

Прекјуче испалио је у Струмици Грк Василије Христоманос на ондашњег владика Герасима, два метка из револвера, али га није ранио. Христоманос је ватворен. Мисли се, да је узор атентату вјерско питање између Грка и Бугара у Струмици.

БИОГРАД, 18 марта. — 12 официра је пензионисано, међу њима пуковника Машин, Исаковић, Миливојевић и потпуковник Лукић.

Другим укавом измијењени су сви досадашњи ађутанти и ордовансофицири Краљева, па је за првог ађутанта именован потпуковник Милошевић, а касетани Павловић, Дамјановић. Савотић за ордовансофицире. Пуковник Машин именован је шефом генералног штаба, бивши први ађутант Дамјан Поповић дивизионаром у Биограду, Соларевић заповједником војне академије, а генерал Лазаревић и пуковник Нешкић стављени су на расположење.

ЦАРИГРАД, 19 марта. — Хилми папа јавља, да су се вође арбанашког устанка у Таковици покорили и тим је устанак престао.

СОФИЈА, 19 марта. — Халију, убица Стамбуловљев, осуђен је на 15 година тешке робије.

ЛОНДОН, 19 марта. — „Рајтер“ јавља из Туме, да је између инглеске експедиције и Тибетанаца дошло до већег боја. Ови су одбјеи с великим губитцима. Чуја се, да су изгубили 400—500 људи, а међу њима и један тибетански генерал.

БИОГРАД, 20 марта. — Руски посланик у Ватикану, Губастов, именован је послаником у Биограду.

ОБЈАВА.

Руј Катунско—Ријечке, Зетско—Брдске и Приморско—Црмничке области инкантираће се у уторник 30. марта о. г. на Ријечи.

Руј мора бити добро зелен, просијат и чист без икакве смјесе, и мостре истога биће изложене у канцеларији општинске Управе на Ријечи.

Ови инканти биће дати посебно за сваку област или уједно, према понуди купаца.

Народ ће прелавати свој руј закуницима од 15 авг. 1904. до 1 марта 1905 год. а у мјестима: Подгорица, Ријека, Вир и Селане, у којим мјестима закуници дужни су држати отворене магацине за горе одређено вријеме и руј народу одмах измирати. Закупник има право, да не прими онај руј, који му не би био предат на магацин до 1 марта 1905 год., као год и онај руј, који не би био уређен по мостри. Одбијени руј не би се смио никоме продавати до 1 марта 1905 године.

Народ не смије никоме другоме, осим закуницима,

руј продавати. Ко би се ухватио, да га је другоме продао, платиће закупнику глобу онолико, колико продата количина руја изнесе по утврђеној цијени.

Контрат ће се дати ономе, који понуди највећу цијену, по коју ће руј од народа куповати.

Закупник дужан је положити кауцију, било у новцу, било у непокретностима у износу од 15% — ако је црногорски поданик — ако је страни 30% од претпостављене вриједности руја.

Они који желе инкантирати, морају се пријавити у канцеларији општинске Управе на Ријечи, у горе назначени дан, гдје ће се држати лицитација од 3—5 сати послје

П. Бр. 1226. Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дјела, 12. марта 1904. год. на Цетињу.

Судски позив

К броју $\frac{428 \text{ од } 1903.}{\sqrt{1903. - 97}}$ Књ. Обласни

Суд на Цетињу, на основу свог рјешења од 27. фебруара ове године број $\frac{428 \text{ од } 1903.}{\sqrt{1903. - 97}}$ у кривичној истра-

ви против одбјеглога Матијаша Радованова Кривоглава из Марковине, оптуженог за вличин покушаја убиства над Мујом Ефовићем, официром из Подгорице, извршеног 1. септембра 1903. год. око 10 сати прије подне на старом путу Цетиње—Његупи, на мјесту званом „Врћеник“ у Ловћену, — позива окривљеног Матијаша, да на дан 1. јуна ов год. у 9 сати прије подне престане потписаном суду, јер ће у противном суд тога дана и без његова присуства (in contumacia) на његову штету донијети пресуду.

Цетиње, 1. марта 1904. год.

Књ. Обласни Суд:

Секретар, Председник,
Р. Врањеш. Ј. Милић.

Приватне објаве.

Име **СИНГЕР** постало је за шиваће стројеве

Париз 1900. Grand Prix.

на темељу свјетског гласа, којег је творница кроз 50 година савјесним радом прибавила, јамством за најбољи материјал и уворну конструкцију.

То је равлог ради којег покушавају многи други творничари и трговци пиваћих стројева са, по нама изданим именима, као на пр. „Central-Bobbin“ и под именом „Singer“ — распродавати их.

Не дати се с тога на овај начин заваравати, већ код купње шиваћег строја увијек упитати, да ли дотични строј је наше творнице произлази, а са вијетним се одговором нека нико не задовољи.

Сингер Со. шиваћих стројева дион. друштво.

Цетиње, 10. марта. Ристо Рундо директор. 2—8

ОБЈАВА.

Час ми је јавити поштованој публици, како овде тако и унутрашњости, да сам обновио моју обућарску радњу и исту снабдио са најбољом робом. Гарантирам како за робу, тако и за израду.

Цетиње, 10. марта 1904

Ристо Рундо, обућар и директор филијале куманије Сингер. Р. 44 Бр. 30 2—5

Јавна благодарност.

Сматрамо за особиту дужност овим путем изјавити нашем брату Стјепану (Лабуду) Петрону Мартиновићу у Русеју (Брџанка) најтоплију благодарност, што је храму св. Јована у Бајицама послао прекрасни прилог — наиме: једну ћоку и пет канџела.

Пока је намијењена за душу Стјепановог (Лабудовог) брата Милана; а канџела: једно за спомен свог ђеда, чувеног срдара Мила, друго срдаревој сурзуји Марји, односно Стјепановој (Лабудовој) баби, треће оцу Петру, четврто мајци Јовани и пето стрицу Николи.

Овај узор прилог, не само што је украсио храм св. Јована, већ нас подсећа и подсећаће на преминуле предке и родбину приложникову, што се виђело из оноликог броја присутног народа, кад је, у недељу 14 т. м., одржана заупокојна литургија с парастосом онима, за чије је душе прилог намијењен. Народа је било не само из наше средине, већ је било отијених лица из вароши Цетиња и околине.

Племенито срце нашега брата Стјепана (Лабуда) кудало као до сад дуго нив година, а преминула му родбина уживала рајско насеље.

Бајице, 18 марта 1904 год.

Брацко му поздравље и благодарност изјављују:

Браћа Мартиновићи. Р. 173 Бр. 31 1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Потписата Управа Књ. Монопола дувана сматра за дужност и овим путем изјавити своју благодарност свим оним особама, које су приликом пожара, који се десило ноћу између 1-ог и 2-ог тек мј. у привременом стању исте Управе, прискочиле и употребиле све своје силе да пожар ограниче ради мање штете.

На особ пак част јој је изјавити своју благодарност г.г.: сфинуру Велиши Лукићу, Стевану Стајићу, Влажу Божовићу, Смају Пауки, Мују Ефовићу, Олмакићу, кап. С. Шестичу и Андрији Мрчарици, који су се живо заузели, да са својим трудом употребе све могуће начине, да се пожар угуши. Исто тако има се захвалити и госп. командану М. Николићу, команданту Пог баталјона Стојше Војске, који је изволио послати потребни број војника, ради одржања реда; као и г. М. Гавиоци, шефу обласне полиције са подручним органима, на укаваној пакжи.

У случају да се заборавило кога још поменути, нека нам се не припише то у гријех.

Подгорица, 10 марта 1904.

За управу Књ. Цр. Монопола Дувана

Директор: Т. Вукотић.

Р. 166 Бр. 32 1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Жалосном приликом смрти нашег сина и шћерке

Божа и Иванке,

који преминуше 8-ог и 16-ог овог мјесеца послје дугог и тешког боловања. — част и дужност нам је изјавити нашу вјечиту благодарност, свој ојој угледној господи, који су навођели телеграфично, писмено или особно, баш свесрдно саучесновати у нашој прегрчелој тузи.

Вјечита благодарност: књ. начелнику санитета и обласном никшаћскоме лекару, који не штедише времена ни тешког пожртвовања, да нам спасу миду дјечицу, као год и црквено-отоманском консулу у Подгорици с породицом.

Вјечита благодарност многоштованој слиједској господи: Грађанству Подгоричком, Грађанској и Војничкој власти и чиновницима Монопола Дувана, који сви искрено олакшале нашу несрећу и испратиле миле поклоње све до гроба.

Подгорица, 17 марта 1904.

Ожалостњени:

Др. Иво Бацац, обласни лекар,

с породицом и осталом родбином.

Р. 144 Бр. 33 1—1